

מדינת ישראל
הכנסת

ח. ב.

פרוטוקול מס' 40 / ט

מיסדת ועדת החינוך והתרבות שהתקיימה
ביום ג', ט"ז באב תשט"ז - 24.7.56
בשעה 11.10.

נוכחיה:

- חברי הוועדה:
- ש. פרסיץ - היו"ר.
  - ר. הקטין
  - ב. צ. הראל
  - פ. דואריץ'
  - ח. מגורי-כהן
  - ד. נצר
  - ר. צברי
  - א. דזיאל-נאור
  - א. תלמי

מוזמניה:

- ס. אבידור - המנהל הכללי במשרד החינוך והתרבות.
- א. קצנלנבוגן - מטעם משרד החינוך והתרבות.
- ר. סטנר - היועצת המשפטית במשרד החינוך והתרבות.

סדר-היום:

- א. סאלוה.
- ב. סיכום הדיון בכעיות בחי-הספר החינוכיות.

=====

היו"ר ש. פרסיץ: פותחת את הישיבה.

הועברו אלי חני מכתביה מנשיאת הכנסת:
(1) מכתב מאב' טכנו לומד בליה-הספר הממלכתי "בת-גליה" בקטר
לאי- השלוח חלל ומיה חוניה ומניעת קבלת התעודה מהילד.

(קוראת את המכתב).

אגב, מקרה דומה היה לנו בד וחליה
בקטר לילדה שאביה הוא סדרן בכנסת. כפי הנראה שהמשרד עשה

היו"ר ח. פרסיץ:
את חלו ומבינה כל אותה ילדה הוזמן למנהל בית-חסד אחד התנצל בפניו
חלא ידע, כי הוא פקיד הכנסת. אבל את ההערה לא קיבלה חילדה עד
הנה מאחר שהמנהל יצא להבראה.

(2) כן קיבלתי מכתב חנכה על בית אחד
את הרגומי אני רוצה לקרוא בפניכם. העתק מכתב זה נחלח גם למחרד
החינוך והתרבות.

(קוראת את המכתב).

א. דניאל-נאור:

אחר למקרה חקרה באסקלון - הרי לפי
מה חידוע לי מסר מורה חעבד בביא-
הספר באסקלון למחרד ולמפקחיה, למפקח המחוז מר סימון, האחסות
דומה לאלה שהוא הוא בהן עתה. בסופו של דבר אותו מורה פוטר
והמנהל נחמד על מקומו. אני ביקשתי לדעת אם הגיעו חלונות כאלה
למחרד-ומה יהיה גורל אותו מורה שהעיו לספר מה סדרות עתה כל
הצפריה?

ג. סטנר:

אחר לחמועות בקשר לאותו מורה שהעיו
להפלות חסות לבנו לאותו מנהל ולכן
סולק מתפקידו - הרי לאחר ששמעתי דבריה אלה בדקתי את החיק באופן
אישי ומתברר, כי בסעתו כאחד המורה התלונן על המנהל נחקר הענין.
את החקירה לא ראיתי מסוה שהיא כנראה נמצאה בדרוה. אני מבינה
מאנשי המחרד שחשוב, כי מוטב להעביר מורה זה לבית-ספר אחר מפני
חלא סבב היה להחזיק את חסותיה האלה יחד. לאחר מכן פוטר המורה
מטעמי פדגוגיים, קראתי את הדיון-וחסלון על מה פוטר המורה וכל
הדינחה-וחסכונות ביחס אליו הם חליליים במובן הפדגוגי. מתברר,
כי נחננו לו עוד אפשרות לעשות נסיון וזה א היה למטה מכל ביקורת
במובן הפדגוגי. אני מוכנה לנסח הגנה בפני כל אינסטאנציה חחמחרד
פעל לפי כל מידתה היושר, הדיוקנות וההגינות. אם המורה הזה
חיווע מדוע הוא פוטר מעלה חלונות כאלה - זה רק מוסיף, לדעתי,
עונה נוחסה על אופי המורה הזה מאיננו מתאיה להוראה.

ח. מגורי-כהן:

כמה זמן עבד על-מני מורה בבית-הספר
עד אחר הוא הסתכסך עם המנהל זכמה
זמן הוא עבד כמורה ולא היה נגדו כל חלונה מבחינה פדגוגית.

מ. אבידור:

אנו נבדוק כמה זמן הוא לימד. אבל
- אני רוצה לציין, כי פיטורי מורה
מטעמי פדגוגיים איננה נעשה על נקלה. חני מפקחיה צריכיה לבקר
4 חיעוריה ו-2 חיעוריה. לאחר חחני המפקחיה ממליציה על הפיטוריה
הענין עובר למפקח המחוז וזה מכנס את כל המפקחיה סדניה לענין.
לאחר מכן הענין עובר למזכירות הפדגוגית וכאשר היא מאשרת את
הפיטוריה הענין עובר אלי ואני חותם על כך ומעביר למר סאף הוא
יחתום על הפיטוריה. את המורה רואה שיש לו איזו חויה זכות, הוא
פדגה בערעור למרכז הסדרות המוריה. אנו נבדוק אם גח המפקח לא
חח עינו לרעה במורה.

ב. סיכום הדיון בעיות בתי-הספר התיכוניים:

חיו"ר ד. סרתיץ:
מאחר וסדר הפנ"ה גם היום איננו יכול
להוציע בלימ"ת הוועדה היא חלה מכתב
בקשר לבעיות בתי-הספר התיכוניים.

(קוראת את המכתב).

עתה נעבור להצעות לסיכום הדיון. אני
רוצה לקרוא בפניכם את הצעותי:

נראה שכבר לקראת סוף החי"ז על הממשלה
להתערב ולהסדיר את העניינים בצורה זמנית עד להצעת הסדר סופי לקראת
סוף 1957/58 ועד לקבלת מסקנות של הוועדה הממלכתית לחינוך תיכון:

(א) לאחוז בכל האמצעים כדי לייעל ולהוזיל
את החזקה בתי-הספר התיכוניים ולהגמיך על-ידי-כך את סכר הלימוד בכללנו;

(ב) להבטיח מתקציב הממשלה ותקציב
העיריות סכום מסוים אשר יאפשר להקטין את סכר הלימוד לכל
האוכלוסיה בצורה ניכרת;

(ג) לדרוש מבתי-ספר עירוניים לקבל אף
בהם את סכר הלימוד המלא אשר ייקבע על-ידי הממשלה מכל ההורים האמידים;

(ד) לבדוק מחדש את שיטות חלוקת הסיפנדיות
על-מנת להבטיח לתלמידים מצטיינים, מצויינים ובעלי יכולת ובמיוחד מבני עדות
המזרח ומקרב העולים את המלכה לימדיהם - את הוריהם לא יוכלו לשאת
אף בנטל מוקדמן זה, חנובע מסעיפיה א' ו-ב' של הצעתנו.

נוסף לכך ביקשתי להדפיס את החלטות

העניינים בוועדה.

כן יח ברצוני לקרוא את הצעת חברת-הכנסת

נצר:

(1) ועדה החינוך והתרבות קיבלה לחסומה לבח
את הודעת חר החינוך והתרבות על מינוי ועדה לבדיקת בעיות החינוך
התיכון, הפועלת זה כמה חדשים והיא תגיש המלצותיה עד ה-1 בינואר,
על-מנת מאפשר יהיה לפעול מההמלצות תכואנה לביטוי בתקציב 1957/58.

(2) הוועדה קיבלה בסיפוק את הודעת חר
החינוך והתרבות על הקצבת דבע מיליון ל"י על-ידי הממשלה לחנת הלימודים
תחי"ז, ליצירת קרן הנחות להורים שאין ידם מסגת לשלם את סכר הלימוד
המלא.

הוועדה ממליצה שמקרה זו ייהנו גם הורים
סילדיהם לא זכו בסטיפנדיות.

(3) הוועדה ממליצה על הגדלת סיעור
הסטיפנדיה בסיה לבתי-התיקרות סכר הלימוד. הגדלה זו יח להעניק
במיוחד לילדי עולים הראויים לכך.

(4) הוועדה ממליצה סבעריכת הצעת לחקציב
לחנת הלימוד הבאה תוגדל קרן הסטיפנדיות, במיוחד הקרן המחותפת
לסכנות ולמחרד החינוך והתרבות, המכוונת לילדי עולים וילדי עדות
המזרח.

היו"ר ח. פרסיץ:

(5) הוועדה ממליצה שמסדר החינוך וההרבות יעודד ויטפח הקמת בתי-ספר תיכוניים-אזוריים במבול יסודיים קטנים.

במידה יום לחייע להקמת בתי-ספר כאלה באזורי התיטבות ופיתוח ולהתאימה לצרכי האזוריים.

כדי לסייע לקיומה של בתי-ספר-אלה, יום להקצוב סכומים מתאימים מקרן ההנחות לצרכי הסעת תלמידים.

(6) הוועדה ממליצה על מגמה להעריך בעלות ציבורית על החינוך התיכון ולכוון את ריכוז החינוך התיכוני בידי הרשויות המקומיות. על מסדר החינוך וההרבות, העיריות וההוריות ליצור את הכסים הכספי להסדר זה.

(7) הוועדה ממליצה על יתר הקפדה בקבלת תלמידים מוכשרים לחינוך התיכוני.

נדמה לי, כי בהמלצות חברת-הכנסת נצר יסגן המלצות בנוחאית מסדר דנו בהח' לכן הצעות כלליות יותר. גם בקשר לכעל'ת יש בינינו חילוקי דעות. יתכן וכולנו בעד זה שהחינוך יולאח, אבל אי-אפשר להטיל את החזקת בתי-הספר התיכוניים על הממשלה והרשויות המקומיות כל עוד אין חוק. מכל מקום יום עדיין ללמוד'את הבעיות הללו, ומה עוד והוועדה צריכה להציע הצעות כאלות כספיות.

ד. נצר:

גם בדברי עמתי על כך חייב להעביר את בתי-הספר התיכוניים-פרטיים לעל'ות ציבוריות. אולם אינני יכולה לקבל את הצעות חברת-הכנסת פרסיץ האומדת "לייעל" ולהוזיל' חייב בהן שטוח הצעות מימון, הרי איננו יכולים לקבל זאת עתה באמצע שנת הכספית.

הזכרתי בהצתי את אותו רבע מיליון ל"י לבתי-ספר תיכוניים - אינני רואה שזה נוסא סלא דנו בו. כן אני מדברת על בתי-הספר אזוריים וגם סר הפניה במכתב' מזכיר זאת בעקיפ'ין. לאן אינני ח' אה חייב כאן דבריה-סלא ד'ברנו עליהם. לעומת זאת בהצעה חברת-הכנסת פרסיץ ישנה דבריה הקציביות ולא נוכל להצביע עליהם עתה.

ד. צברי:

אף אני אינני רואה מדוע יום בהצעות חברת-הכנסת נצר דבריה-סלא הועברו אלינו לדיון. מדובר בהצעותיה על סכר לימוד וסט'פנ'דות העזרות אף הן לסכר הלימוד. נוסף לכן אה תהיה הקפדה בקבלת תלמידים, הרי'ת לאן עזבו לאחר שנתיהם ובאופן כזה לא יתבזזו הכספית המוצאית עליהם.

לדעתי, הצעותי של חברת-הכנסת נצר נוגעות בעצם הענין, אלא יום-להוסיף כאן סני דבריה: (1) לדרוש סכר לימוד מלא' מהוריה אמידים; (2) לקבוע בסעיף מיוחד היכון אפסר לפתוח בית-ספר תיכוני, או מסדר החינוך וההרבות יקבע כלליה כאלה כהתאם להמלצות הוועדה.

ב. צ. הראל:

נדמה לי, כי מחובתנו לעצמח'את המסקנות. אני מקבל את הצעת חברת-הכנסת פרסיץ, כי אין זה מחייב באופן הקציבית. כן אפסר לקבל "לייעל ולהוזיל",

ב. צ. הרמל:

את ההמלצה בדבר הקפלת יחד בקבלת תלמידים, כי גם לנו בכך במעט הדיון על-הסטיפנדריות, כמובן באשר לן כל מסקנות בצידה שהדבר נוגע ליל לתקציב שנה הבאה, אבל אי-אפשר לדרוש הגדלת התקציב של השנה הסוקפת. אמנם יש להטיל על הממשלה ומדד החינוך והתרבות הסתמכות גדולה יותר בהחזקת החינוך התיכוני - רכל זה היה בולט גם במעט הדיון על הסטיפנדריות, כי כולנו לוואפיה לכך שהחינוך התיכוני יהיה מוחזק על-ידי משרד החינוך ושרם ת. לכן יש לעמוד על הגדלת התקציב לבתי-הספר התיכוניים במסגרת התקציב הכללי של החינוך במדינה - זאת לגבי השנה הזו ולקראת שנה הבאה יש להרחיב את התקציב לחינוך החילוני, אבל לא במקום הסטיפנדריות ולאפשר את החינוך התיכוני לחוגים רחבים יותר.

ר. הקטין:

דווקא מקום שלא דנו אלא בטאלות תקציביות נראה לי, כי יש להוציא את סעיף 8 נצט. אם כי ברור שבתי-הספר אזוריים יכולים להזייל את החינוך.

אף אני אינני מחלימה עה ההקצבה לחינוך הגבוה ויש לראות שהחינוך התיכוני לא יהיה מקופח במידה כזו. החמירה לבתי-הספר התיכוניים אינה צריכה להנתן באופן כללי אלא צריכה להיות קרן הנחות להוראה מיעוטה יכולת. כן יש להגדיל את קרן הסטיפנדריות ולאפשר למכתימות תלמידים החכלה תיכוניים. לכן כאחר אנו פונים לממשלה בבקשת חמיכה יש לכוון את מחבתנו לשני צינורות אלה.

א. רוזאל-נאור:

לדעתי, במסקנות יש להדגיש את הצורך בהרחבת החינוך העל-יסודי ואסור לו מיצטמצם רק בטיפוס של ביה-הספר התיכוני עיוני, אלא יש להרחיב את החינוך העל-יסודי בכל מגמותיו.

חשוב מאד שתוקף קרן להנחות ועדיין לא ברור אם הסכום שחסר הסיג לצורך זה - רבע מיליון ל"י - יספק את הצרכים.

החמיכה לחינוך הלבנה אינה עומדת כסוף פח פורציה לחמיכה בחינוך התיכוני בהתאם לצרכים. לכן חשוב להדגיש במסקנות, כי יש להקים קרן הנחות ואולי החר יוכל להשיג סכומים נוספים ממקורות של תקציב-מיוחד כדי לעזור לבתי-הספר התיכוניים להתגבר על הקשיים בהם הם נתונים.

א. תלמי:

בוודאי אין ענינו צרה בסכומים קטנים לחינוך הלבנה. אבל כאן הכוונה להגדיל את הסכומים לבתי-הספר המכונים תלמידים לבתי-הספר הגבוהים וכדי שהמטבח הזה יהיה יעיל. אף אני מקבלת את הדעה לייס לעשות משהו כדי שהעידיות לא תוכלנה לנהוג-כפי שהן נהוגות כיום, כלומר, שלא רק ילדיה מיון להם תנאים טובים ללימודים - ילמדו, אלא גם ילדיה אחרים שיוכלו להנות מתשלוח נמוך.

אינני רואה סתירה בין יעול לבין בחי-ספר אזוריים. כן אף אני חושבת, כי הסעיף המדבר על העדפת בעלות ציבורית איננו במקומו. אולי יש להציע שהמסדר יחפס דרכיה כיצד להביא לידי כך שהחינוך התיכוני אף הוא יהיה חינה. כלומר, אפשר לייצע לו לעיין בדרכיה כאלה.

א. תלמיז

לדעתי, סעיף 7 בהצעת חברה-הכנסת נצר
אין לו כל קשר לנושא והוא גם עומד בסתירה לסעיף 2 בהצעת הצעה.

ב. אבידות

כאילו מטרת החינוך והתרבות איננו רואה
דמיון לעצמי להתערב במסקנות חברי הוועדה.
אולם במקרה להצעותיה של חברה-הכנסת פרטיז רציתי להעיר: נאמר שה
לחץ לאחור בכל האמצעים כדי לזייעל ולהזייל. אולם היעול אינו
נאמר בחוזלת מידית, ובעיקר, יעול בלוסדות פרטייה הוא יקר מאד.
מסוה חכאול רצינד למזג בת-ספר יסודייה ממסלתייה היינו מעביריה
מורה מעקוה למקוה. אבל אם נרצה לסגור צימנטיה נצטרך לסלח המון
פיצוייה וזה מחייב הסקעות עצומות.

כן אומרת חברה-הכנסת פרטיז להקציב
סכום שיאפשר להקטין את חכר הלימוד. לו באה כאן הנקודה הייה זה
בסדר. אבל אם מוסיפיה ואומריה "לכל האוכלוסייה בצורה ניכרת". חכר
הלימוד חסנה הייה 300 ל"י ובסנה הבאה הוא יהיה 400 ל"י ואח רוציה
להקטין במורה ניכרת, פידום הדבר מהוא יגיע ל-100 ל"י. כיצד
יכולה הוועדה להציע זאת אח בכל האוכלוסייה ילדה כ-36000 ילדיה
בחינוך העל-יסודי, כי אז נהיה זקוקיה לסכום של כ-3.500.000 ל"י.
אח המדובר הוא בתלמידי בתי-הספר התיכוניים אז גם הח מגיעיה
ל-26.000, הרי המדובר כאן בסכומיה ניכרייה.

אולם בעיקר רציתי להעיר לגבי סעיף ג'
של חברה-הכנסת פרטיז האומר: "חכר הלימוד יוקבע על-ידי הממשלה".
צטאלת השאלה עד כמה הדבר אפשרי ואח זה רצוי, מבחינה חוקית זה אינו
תלוי בנו. ישנה אמנה אפשרות שהמסדר יוציא צו. אנו נתנסנו בכך
כגן הילדייה. אבל בתי-הספר התיכוניים זה יהיה למעלה מיכולת הכיצוע.
(היו"ר ט. פרטיז: לזה לא התכוונתי).

בסעיף 3 של חברה-הכנסת נצר, האח כאן
הכוונה 3 - 2 חיעוריה ולא שילור אחר כפי מהוא קרייה היות. (ד. נצר:
בערך כך). אחר לסעיף 7 בהצעת חברה-הכנסת נצר בקשר להקפדת יתר
בקבלת חלמידייה - אני מצטרף לפיקסוקיה אח הדבר רצוי מבחינה
פדגוגית. אולם נחאלת חאלה כיצד לבצע זאת?

אני חומע שאלה מד ויה את החינוך הגלוח
לחינוך התיכון. אבל הסכומיה הניחניה הח להסכלה גבוהה ספיציפית,
אשר מטרת הבטחון יכול היה להעביר אליו את החקציב. הסכומיה שהס ינה
מקציבה הח לצרכי בטחון, למדעי הטבע, החקלאות, הנדסה וחריה.
אולם מדוע לא לחסות את החינוך התיכון לחינוך היסודי. החינוך
היסודי גדל ב-4 חסניה האחרונות בפרופורציה ענקית. נכון הדבר שיש
למצוא את הסכומיה להגדלת החינוך התיכון. אבל אפשר למצוא הסוואות
אחרות מאשר לחינוך הגבוה.

אמר לקביעת כלליה לפתיחת ביה-ספר -
אנו יכולים לבוע כלליה להכרח, אבל לא לפתיחה.

היו"ר ט. פרטיז

בהצעותי לא נכנסתי לכל מה שנקרא "החינוך
העל-יסודי", כי רק הסבוע נודע לי לאחר
חידענו שילד בחינוך העל-יסודי חקלאי עולה 1600 ל"י וילד בביה-ספר
מקצועי הנמצא כטיפול מטרת העבודה עולה 100 ל"י, כלי פנימיה. לכן
ברור שלא יכולתי להכניס את כל הנוסחיה, ובעיקר, מאח החקציב
לטפל רק בקטע אחד. אבל למטרת החינוך והתרבות ברוריה הדבריה כאשר
אנו ס בריה על יעול. מה רציתי לומר הוא, שיש למצוא דרך

ועדת החינוך והתרבות
24.7.1958
סיכום הדיון בבעיות
בתי-הספר התיכוניים.

היו"ר ה. פרחיץ:
ביניהם, בו לא הייתי רוצה שהחינוך התיכון יחמוטטו. ענין גם לדרוש
מהורים אמידים שילמדו את כל סכר הלימוד גם אם ילדיהם לומדים
בבתי-ספר עירוניים.

אחד לחקצוב ככלל - אך אני-אניני
רוצה לדון ממסגרת החקצוב. אבל אם ייסגרו בתי-הספר, אחת מתארים
לכה כמה זה יעלה ליסוב, הרי טוב לעשות סעה אחת קודה.

ב. צ. הראל:
מאחר שיסגנו לתי הצעות מסני צדדים-וחלפות
כלליות אחרות, אני מציע לבחור בוועדה
מחנה ב' 4 - 3 חברי, אם הצעות ועדת המכנה חתקבלנה פה אחד, אין
צורך להליאן לשליאח ועדת החינוך והתרבות. כדברי הוועדה אני מציע
את חברות-הכנסת פרסיץ ונצר.

ה ח ל ט ה:

לקבל את הצעות חבר-הכנסת הראל.

היו"ר ה. פרחיץ: אני מציעה את חברת-הכנסת רזיאל-נאור.

ד. נצר: אני מציעה את חברת-הכנסת הקטיין.

ה ח ל ט ה:

חברי ועדת המכנה החז' פרסיץ, נצר, רזיאל-נאור והקטיין.

הישיבה ננעלה בטעה 12.35.